

NACIONALNI PROGRAM RAZVOJA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U TURIZMU

Zagreb, prosinac 2013.

55

godina u službi turističkog razvoja
years in the service of tourism development

Sadržaj prezentacije

- Polazište, cilj, načela i način izrade te sadržaj Programa
- Osnovna obilježja malog i srednjeg poduzetništva u RH
- Relevantni tržišni trendovi
- Malo i srednje poduzetništvo u turizmu u kontekstu europske razvojne strategije
- SWOT analiza malog i srednjeg poduzetništva
- Načela razvoja, vizija i ciljevi
- Područja i programi unapređenja malog i srednjeg poduzetništva

Polazište, cilj, načela izrade i sadržaj Programa

Polazišta

MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO U TURIZMU

(mikro: do 10 zaposlenih, promet do 2 milijuna eura ili bilanca do 2 milijuna eura;
 mala: do 50 zaposlenih, promet do 10 milijuna eura ili bilanca do 10 milijuna eura;
 srednja: do 250 zaposlenih, promet do 50 milijuna eura ili bilanca do 43 milijuna eura)

široka lepeza djelatnosti

smještaj, objekti hrane i
 pića, uslužni obrti, trgovina,
 zabava, rekreacija, nautički
 čarter, 'ploveći hoteli',
 kušaonice, tematski parkovi,
 etno ponuda, organizacija
 izleta i vođenja i slično

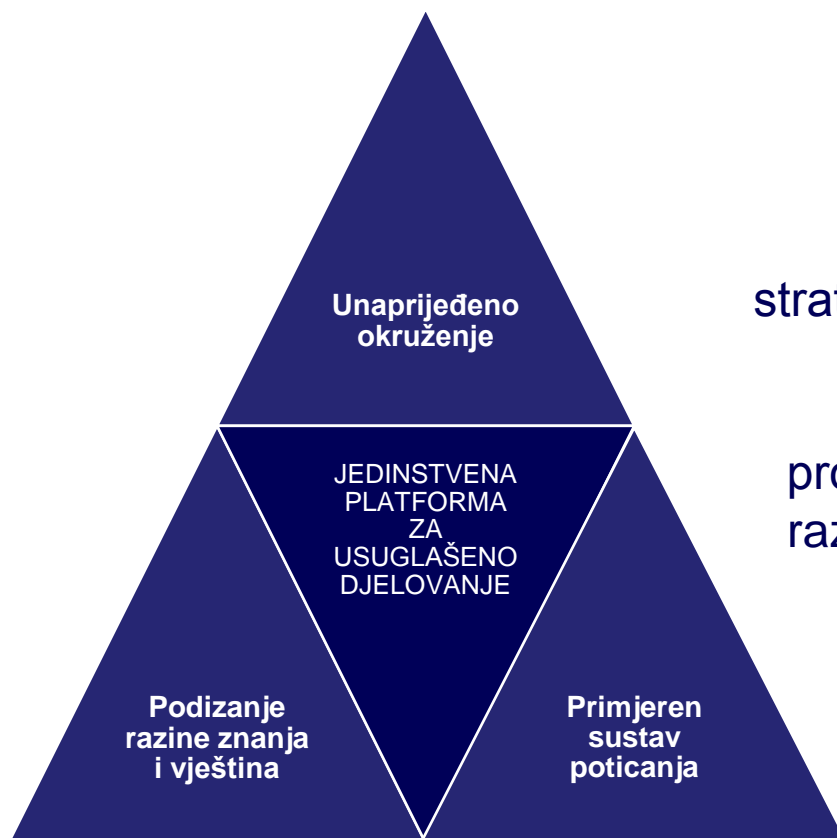
siromašan destinacijski lanac vrijednosti

(posebno izvan sezone)

niska razina pokretanja SME

(Global Entrepreneurship
Monitor)

Ciljevi Programa

USKLAĐENOST:

strateški okvir razvoja Europske unije u razdoblju do 2020. godine

programi i fondovi EU raspoloživi za razdoblje od 2014. do 2020. godine.

Načela i način izrade Programa

Sadržaj Programa

- Stanje ponude malog i srednjeg poduzetništva u turizmu
- Međunarodno relevantni trendovi
- Malo poduzetništvo u turizmu u EU razvojnoj strategiji
- SWOT analiza i ocjena konkurentnosti
- Načela, vizija i ciljevi razvoja malog i srednjeg poduzetništva u turizmu
- Područja i programi unapređenja malog i srednjeg poduzetništva u turizmu
- Zaključci i preporuke

Osnovna obilježja malog i srednjeg poduzetništva u turizmu u RH

Institucionalni okvir

- **Zakoni i propisi iz nadležnosti Ministarstva turizma**
  - Zakon o pružanju usluga u turizmu (pravilnici)
  - Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (pravilnici)
- **Zakoni i propisi iz nadležnosti Ministarstva poduzetništva i obrta**
  - Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva te njegove izmjene i dopune (provedbeni dokumenti);
  - Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013.-2020.
  - Strategija razvoja klastera u RH
- **Ostali zakoni u ingerenciji Ministarstva gospodarstva i Ministarstva financija**
- **Poduzetničke potporne institucije:**
  - Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG)
  - Poslovno inovacijska agencija RH (BICRO)
  - HBOR, regionalne razvojne agencije
  - poduzetnički centri/inkubatori
  - institucije poduzetničkog obrazovanja

Strukovno povezivanje i umrežavanje

HUP – Udruga malih i srednjih poduzetnika

- Cilj – promicanje prava i interesa članova na području uređivanja uvjeta poslovanja
- Članovi – 50% iz sektora usluga
- Projekti:
  - Poboljšavanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini;
  - Izgradnja kapaciteta stručnjaka za područje obavljanja poslovnih usluga i ustanova zaduženih za pružanje potpore u poslovanju – ACBBS;
  - Promocija i pružanje konzultantskih usluga subjektima malog gospodarstva – SME PASS;
  - Uspostava podrške u socijalnom uključivanju i zapošljavanju socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina;
  - PEDASE – socijalni dijalog za mala i srednja poduzeća;

HGK – udruženja i zajednice od interesa za turizam

- Udruženje ugostiteljskih djelatnosti
- Udruženje putničkih agencija
- Zajednica kulturnog turizma
- Zajednica zdravstvenog turizma
- Zajednica obiteljskog smještaja i turizma
- Zajednica ruralnog turizma
- Udruženje nautičkog turizma (marina)
- Udruženje pružatelja usluga smještaja na plovilima - charter
- Udruženje turističkih brodara
- Zajednica ronjenja u gospodarstvu
- Zajednica pustolovnog turizma
- Udruženje vinarstva
- Zajednica za lov i lovni turizam
- Udruženje trgovine

Veličina i sastav sektora malog gospodarstva u RH

- **169 tisuća subjekata malog gospodarstva, od čega:**
  - 92% mikro poduzeća
  - 6,3% mala poduzeća
  - srednje velika poduzeća 1,2%
- **Preko 700 tisuća zaposlenih (2010.) odnosno 71,5% ukupne zaposlenosti, od čega:**
  - mikro poduzeća 30%,
  - mala poduzeća 25%,
  - srednje velika 16%
- **Broj SME u RH od 2002. do 2010. godine povećan 23%**
- **Uslužne djelatnosti čine 52% ukupnog broja SME (trgovina 24%, ugostiteljstvo 10,7%)**
- **Kontinentalna Hrvatska dominira i u broju poduzeća i u broju zaposlenih**

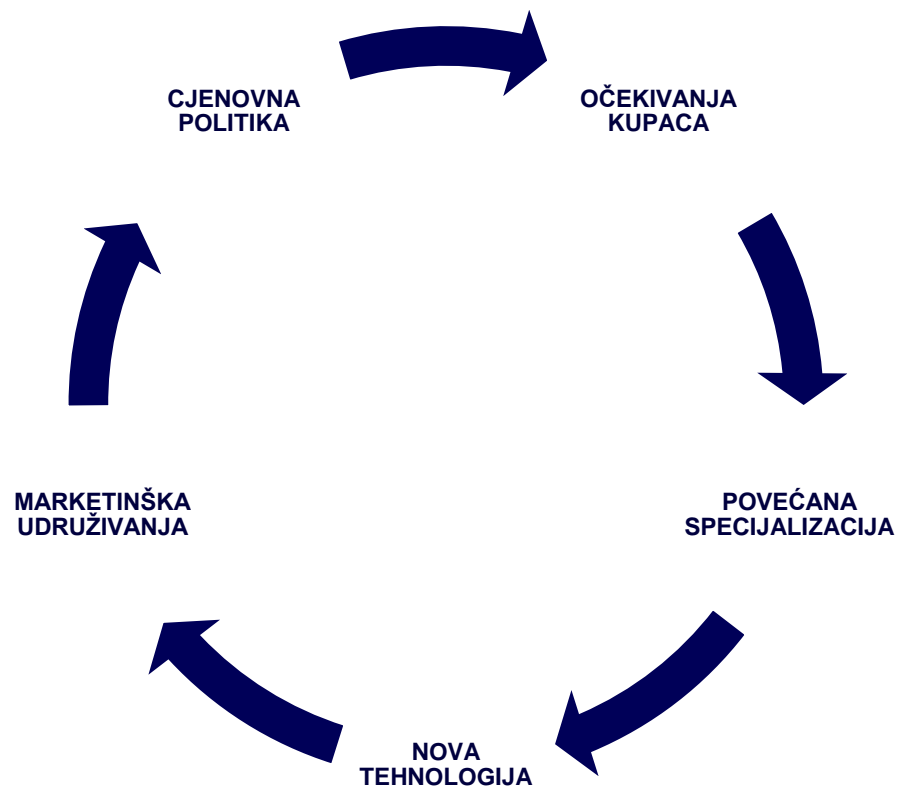
Poslovno okruženje za razvoj malog i srednjeg poduzetništva u RH

Relevantni tržišni trendovi od interesa za malo i srednje poduzetništvo u turizmu

Ključni izazovi

- Veći naglasak na osiguranje kvalitete
- Povezivanje različitih malih ponuđača usluga
- Posvećenost okolišno odgovornom poslovanju
- Kreiranje doživljaja za novog kupca (zreo, spontan, kompleksan, želi se razlikovati, želi se uklopiti)
- Povećana individualizacija usluge – ‘krojenje po mjeri’ klijenta
- Povećana diseminacija najbolje prakse
- Potreba za kontinuiranim podizanjem razine znanja i vještina uposlenih
- On-line poslovanje

Malo i srednje poduzetništvo u turizmu u kontekstu europske razvojne strategije

Strategija rasta EU do 2020. godine

- Europa u 2020. godini je pametan, održiv i integriran gospodarski prostor koji zemljama članicama osigurava visok stupanj zaposlenosti, produktivnosti i socijalne kohezije (Europe 2020)
- 7 inicijativa:
  - Digitalizacija Europe
  - Inovativna Unija
  - Mladi na potezu
  - Resursno efikasna Europa
  - Industrijska politika za eru globalizacije.
  - Program novih vještina i poslova
  - Europska platforma protiv siromaštva

Četiri poluge EU politike za turizam

- Poticati konkurentnost turističkog sektora:
  - Poticati diversifikaciju ponude
  - Razvijati inovativnost (ICT)
  - Poboľšavati profesionalne vještine
  - Poticati produljenje sezone
  - Povećati razumijevanje o važnosti turizma
- Promovirati razvoj održivog, odgovornog i visoko kvalitetnog turizma
- Učvrstiti imidž Europe kao održive i kvalitetne turističke destinacije
- Maksimirati potencijal EU politika/financijskih instrumenata

COSME - Program za konkurentnost malih i srednjih poduzeća

Razdoblje djelovanja

- 2014. - 2020.

Cilj

- povećanje konkurentnosti, smanjivanje nezaposlenosti, stvaranje poticajne poduzetničke klime te razvoj poduzetništva

Proračun
(2,3 mlrd. Eura)

- davanje garancija malim i srednjim poduzećima
- financiranje fondova 'venture' kapitala te mostnog kreditiranja

Korisnici

- postojeći poduzetnici (financiranje razvoja, konsolidaciju i/ili rast)
- budući poduzetnici (pomoć pri uspostavljanju tvrtki)
- nacionalna, regionalna i lokalna tijela vlasti (reformiranje politika)

Ostali važni programi i fondovi EU

Program/fond	Područje djelovanja	Svrha
European Cohesion Fund	kohezijska politika	potpora investicijama u zadovoljavanje EU ekoloških standarda, ulaganjima u okolišno odgovorne energetske projekte kao i investicije u transeuropsku prometnu mrežu te gradske i prometne sustave niske emisije ugljika
European Social Fund	socijalna politika	poboljšanje mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja i cjeloživotnog učenja, unapređenje društvene uključenosti te smanjivanje siromaštva, ali i razvoj tzv. institucionalnog kapaciteta u sferi javne administracije
European Regional Development Fund	regionalni razvoj	jačanje ekonomske, društvene i teritorijalne povezanosti članica EU kroz smanjivanje razlika između europskih regija
LIFE+	zaštita okoliša	financijska potpora projektima s područja: (i) zaštite okoliša i efikasne upotrebe resursa, (ii) biološke raznolikosti, te (iii) upravljanja okolišem

Ostali važni programi i fondovi EU

Program/fond	Područje djelovanja	Svrha
HORIZON 2020	znanost	financijska potpora projektima koji osiguravaju: (i) izvrsnost u znanosti, (ii) industrijsko vodstvo kroz investicije u ključne tehnologije, jednostavniji pristup kapitalu te potpore malim i srednjim poduzećima, te (iii) pozitivne društvene promjene
Connecting Europe Facility	prometna infrastruktura	unapređenje europske povezanosti kroz projekte: (i) unapređenja prometne infrastrukture, (ii) unapređenja energetske povezanosti, te (iii) unapređenja telekomunikacijskih sustava.
European Statistical Programme 2013 - 2017	Statistika	raspolaganje i diseminacija kvalitetnih i harmoniziranih statističkih podataka koji mogu biti korišteni za potrebe razvoja EU operativnih politika, uključujući i područje turizma

Ostali važni programi i fondovi EU

Program/fond	Područje djelovanja	Svrha
Creative Europe Programme	kultura i obrazovanje	očuvanje i unapređenje europske kulturne i jezične različitosti te jačanje konkurentnosti kulturnog i kreativnog sektora kroz projekte u sferi: (i) kulture), (ii) medija, osobito audiovizualnih, te (iii) međusektorske kulturne suradnje
Erasmus for All Programme	obrazovanje	financiranje projekata u sferi obrazovanja, stjecanja stručnih vještina, edukacije mladih te razvoju sport
Programme for Social Change and Innovation	zapošljavanje	financiranje projekata u sferi: (i) koordiniranja nacionalnih politika, (ii) razmjenu iskustava u sferi najbolje prakse, (iii) jačanja institucionalnog kapaciteta i jačanje razvoja društvenog poduzetništva, te (iv) testiranja inovativnih politika
European Maritime and Fisheries Fund	razvoj priobalja i ribarstva	financiranje projekata u sferi: (i) ekološki održivog ribarstva, (ii) 'pametnog' i ekološki čistog uzgoja akvakultura, (iii) održivog prostornog razvoja, te (iv) integriranog upravljanja morem i priobaljem. Također, investicije u komplementarnu proizvodnu diversifikaciju poduzeća orijentiranih na ribarstvo i/ili akvakulturu (npr. turizam)

SWOT analiza malog i srednjeg poduzetništva u turizmu

Snage

- Rast obujma ponude pratećih uslužnih djelatnosti u turizmu
- Rast kvalitete ponude pratećih uslužnih djelatnosti u turizmu
- Povećana raznolikost ponude pratećih uslužnih djelatnosti u turizmu
- Udruživanje ponuđača usluga kroz sustav HGK
- Dobra vrijednost za novac

Slabosti

- Nedostatak koncepta razvoja SME u turizmu
- Nedostatak vertikalne i horizontalne suradnje pružatelja usluga
- Izražena sezonalnost poslovanja
- Zakonska (pre/ne)normiranost /institucionalni okvir
- Međuresorna suradnja i koordinacija aktivnosti
- Nedostatan sustav financijskog poticanja
- Kreditne institucije nedovoljno prate razvoj SME u turizmu
- Niska razina poslovnog optimizma/negativna poslovna klima
- Manjak stručno osposobljenog i/ili turistički obrazovanog kadra
- Neadekvatna promocija
- Nedostatak prepoznatljivih brendova/ proizvoda

Prilike

- Dugoročno povoljna kretanja potražnje
- Sve izrazitija segmentacija potražnje
  - Razvoj turizma u ruralnom okružju
  - Razvoj cikloturizma
  - Razvoj 'soft adventure' turizma
  - Rastući interes za proizvodima "kulture života i rada"
- Raspoloživost EU fondova/programa za razvoj SME
- E-marketing
- Privatno-privatna i javno-privatna suradnja
- Razvijena svijest o ekonomskom potencijalu SME u turizmu
- Rastući interes lokalnog stanovništva za samozapošljavanjem
- Paketiranje složenih turističkih proizvoda kroz DMK

Prijetnje

- Netransparentno poslovno okružje
- Gubitak interesa za obiteljskim poduzetništvom
- Imidž jeftine ljetne 'sunce i more' turističke destinacije

Načela razvoja, vizija i ciljevi

Načela razvoja

**KAKVA BI SME U
TURIZMU RH TREBALA
BITI?**

međunarodno
prepoznatljiva

profilirana

orijentirana prema
potrebama kupca

prostorno disperzirana

**KOJI SU KLJUČNI
PREDUVJETI RAZVOJA
SME U TURIZMU RH?**

povoljna investicijska
klima

zakonska deregulacija

klastersko povezivanje

povećanje znanja i
vještina

**ČIME ĆE SME U
TURIZMU RH
PRIVLAČITI
POTRAŽNJU?**

inovativna ponuda

kvaliteta doživljaja

bogatstvo doživljaja

vrijednost za novac

Vizija

U uvjetima povoljne investicijske klime i zakonske deregulacije, u 2020. godini SME u turizmu bit će nezaobilazan činitelj destinacijskog doživljaja i važna poluga međunarodne prepoznatljivosti hrvatskog turizma.

Inovativnom i raznovrsnom ponudom niza uslužnih sadržaja visoke kvalitete prilagođenih potrebama/očekivanjima kupaca, usluge SME bitno doprinose povećanju konkurentnosti turističkog proizvoda Hrvatske.

Ciljevi

**ODRŽIVO POVEĆANJE
ULOGE/BROJA SME U
DESTINACIJSKOJ
USLUŽNOJ PONUDI**

- širenje ponude složenih turističkih proizvoda;
- smanjivanje sezonalnosti;
- rast zadovoljstva turista;
- povećanje prosječne potrošnje po danu boravka;
- povećanje razine zaposlenosti i samozapošljavanja;
- unapređivanje međunarodne prepoznatljivosti

Područja i programi unapređenja malog i srednjeg poduzetništva

Institucionalni okvir

Naziv programa	Cilj	Aktivnosti
NAGLASI POSEBNOSTI	Deregulacija	<ul style="list-style-type: none"> • Deregulacija zakonodavstva u cilju olakšavanja pokretanja i poslovanja te prijenosa imovine malih i srednjih poduzeća u turizmu (npr. nautički čarter, ploveći hoteli, uslužni obrti, etno-eko ponuda, kamping, ugostiteljstvo, ruralni turizam i sl.) • Smanjivanje parafiskalnih davanja • Informiranje javnosti
KRENIMO ZAJEDNO	Proširenje i povećanje kvalitete ponude	<ul style="list-style-type: none"> • Potpore za pripremu dokumentacije za EU fondove za klastere • Unaprijediti HBOR-ove programe kreditiranja i refinanciranja SME poduhvata • Proširiti mogućnosti dodjele jamstava preko HAMAG-a • Javni venture capital fond za poticanje SME • Infrastruktura za posredovanje u kupoprodaji postojećih gospodarskih subjekata • Public i stake holder awareness programi

Proizvod

Naziv programa	Cilj	Aktivnosti
ALL YEAR ROUND	Smanjenje sezonalnosti destinacijski lanac vrijednosti	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje proizvodnih klastera na regionalnoj/tematskoj razini • Stvaranje/komercijalizacija složenih turističkih proizvoda • Aktivni on line prodajni sustav za pojedinačne/paketne usluge SME • Public i stake holder awareness programi
NEŠTO POSEBNO	Proširenje destinacijskog sustava doživljaja	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj activity based turističkih doživljaja • Razvoj proizvoda ruralnog turizma • Razvoj tematskih parkova • Razvoj eno-gastro turizma • Razvoj kreativnog turizma • Razvoj eko turizma • Informiranje korisnika i zajedničke promotivne aktivnosti (inozemni blogeri, studijska putovanja novinara i sl.)
KVALITETA SVUDA OKO NAS	Integrirani sustav kvalitete u destinaciji	<ul style="list-style-type: none"> • Tematiziranje i specijalizacija kroz certificiranje • Kriteriji izvrsnosti i kvalitete ponude SME u turizmu i poticanje inovativnih sadržaja • Strukovne kategorizacije prilagođene potrebama tržišta kao i oznake kvalitete/posebnih standarda • Godišnji sustav ocjenjivanja i nagrađivanja SME u turizmu • Destinacijski public i stake holder awareness programi

Vještine i capacity building

Naziv programa	Cilj	Aktivnosti
JOŠ UVIJEK UČIMO / MOŽEMO BOLJE	Unapređenje poduzetničkih vještina i kvalitete usluga	<ul style="list-style-type: none"> • Osposobljavanje trenera i tematska edukacija SME poduzetnika (razvoj projekta, energetska učinkovitost, operativno poslovanje, organizacija, EU fondovi, brendiranje, klstersko udruživanje i sl.) • Edukacija zaposlenika na područjima operativnog poslovanja (operacije, marketing i prodaja, brendiranje, financije) • Public i stake holder awareness programi
I MI SE MIJENJAMO	Jačanje institucionalnog kapaciteta	<ul style="list-style-type: none"> • Podizanje razine vještina zaposlenih u institucijama nadležnim za vođenje turističke politike • Unapređenje sustava/procesa upravljanja turizmom (horizontalno usklađivanje politika) • Unapređenje sustava upravljanja turizmom u destinaciji (DMO) • Public i stake holder awareness programi

HVALA NA POZORNOSTI!

Molimo Vas da komentare pošaljete na:

neven.ivandic@iztzg.hr

ivo.kunst@iztzg.hr